# انواع هفت گانه اختلاف قرائت؛ اصلح معانی «سبعه احرف» نزد شیخ الطائفه

ما این «عندنا» را اصلاً ندیده بودیم. «**و هذا الخبر عندنا و ان کان خبرا واحدا لایجب العمل به**»؛ چون خبر واحد است، مثل شیخ الطائفه روی آن وقت صرف نمی‌کنیم تا حتماً آن را یک جوری معنا کنیم. خبر واحد است. ولی خب همین خبر واحد نزد ما خبر واحد هست. معنای آن چیست؟ نزد ما امامیه که این خبر واحد «سبعة احرف» را داریم، اصلح وجوه این خبر نزد ما، وجه اخیر است. وجه اخیر کدام بود؟ هفت نوع اختلاف قرائت بود. می‌گویید چرا شیخنا؟ چرا نزد ما اگر بخواهد این خبر واحد معنا داشته باشد، اصلح وجوه، وجه آخر است؟ می‌گویند به‌خاطر اجماع عملی شیعه؛ مگر اجماع عملی نداریم که همه آن‌ها جایز است؟! کل‌ها حق و کل‌ها صواب. عبارت ایشان را دقیقاً به عبارتشان در جای دیگر تبیان بچسبانید.

«**فالوجه الأخیر أصلح الوجوه علی ما روی عنهم علیهم السلام من جواز القراءة بما اختلف القراءة فیه**»؛ خود ائمه فرمودند وقتی در یک آیه اختلاف می‌شود اگر همه آن‌ها را بخوانید جایز است. روایت واحد هم داریم –نه متواتر- که نزل علی سبعة احرف؛ پس خود ائمه فرمودهاند که «سبعة احرف»، لذا می‌توانید وجوه قرائات را بخوانید.

در اختلاف در ذیل آیه هم فرمودند «وجوه القرائات کلها حق، کلها صواب». پس «سبعة احرف» را در شیعه به‌عنوان خبر واحد داریم و معنای اصلح آن هم این است که هفت جور اختلاف قرائت داریم. چرا اصلح این است؟ چون ائمه فرمودند همه این‌ها را بخوانید و جایز است. این عبارت مرحوم شیخ است. گویا قرینه متصله در کلام واحد است که ذیل آن این را آورده‌اند.

شاگرد: جمع آن با قبل از آن چه می‌شود؟

استاد: «روی المخالفون... اشتهرت بذلک روایاتهم»؛ آنها برای این روایت خیلی مئونه صرف کرده‌اند. می‌گویند چون قطعی است هر جوری که هست باید آن را معنا کنیم. شیخ می‌فرمایند نزد ما خبر واحد است، این جور نیست که زور بزنیم و هر جور که هست آن را معنا کنیم. خب واحد است، لا یوجب علماً و لا عملاً. ولی اگر قرار باشد که همین‌خبر واحد را معنا کنیم، اصلح الوجوه همین هفت نوع اختلاف است. چرا؟ چون نزد امامیه واضح است که ائمه فرموده‌اند وجوه این اختلاف‌ها جایز است.

شاگرد: به شرط این‌که مقابل «حرف واحد نزل من عند واحد» حمل نشود.

استاد: بله، این سؤال مهمی بود. این نکته را من امروز رسیدم. این «عندنا»ای که فرموده‌اند خیلی مهم است. بعد «اصلح الوجوه» را به اجازه ائمه به قرائت طبق قرائات جایزه معنا کرده‌اند؛ فرمودند اصلح الوجوه در این حدیث واحد عند الامامیه انواع اختلاف است. حاصل حرف شیخ این است که معنای این خبر واحد نزد امامیه این است: یعنی «نزل القرآن علی سبعة انواع من اختلاف القرائات و لذا

جوّز الائمه لهم بالقرائة بما جاوز بین الناس».

شاگرد: انواع اختلاف قرائات را بیان می کنند مطابق حرف ابن جزری ؟

استاد: بله، این عبارت ابن جزری و ابن قتیبه است. خودشان گفته‌اند. من نخوانده‌ام. دیدم اگر آن‌ها را بخوانم وقت می‌رود. خودشان همه این‌ها را گفته‌اند. بعد از اینکه هفت نوع را قشنگ می‌گویند، می‌گویند بهترین وجه این است.

شاگرد۲: جناب شیخ بحث علمی کرده‌اند. یعنی یک وجهی را می‌گویند و رد می‌شوند.

استاد: ولی وجهی را می‌گویند که وجه اجماع عملی را توضیح می‌دهد. این کم نیست. شما این را دست کم نگیرید. درست است که از نظر علمی می‌گویند که چون خبر واحد است خیلی وقت صرف آن نمی‌کنیم. اما می‌گویند به این دلیل اصلح الوجوه است که ائمه می‌فرمایند همه این‌ها جایز است. پس اگر سبعة احرف باشد، همه این‌ها را سامان می‌دهد.

---

بازبینی #2
ایجاد شده 15 آوریل 2024 14:34:07 توسط ... .
به روزرسانی شده 23 مه 2024 10:29:58 توسط ... .